

مقاله پژوهشی

بررسی تأثیر کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش برای سهامداران

مهران معصومی کیان* کارشناسی ارشد گروه حسابرسی، دانشگاه غیرانتفاعی بصیر آبیگ، قزوین، ایران.

آرزو یگانه: کارشناسی ارشد گروه حسابداری، دانشگاه غیرانتفاعی کار قزوین، قزوین، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش برای سهامداران می‌باشد. پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های علی پس از وقوع (شبه تجربی) است که بر اساس اطلاعات واقعی بازار سهام و صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام می‌گیرد. روش مورد استفاده در این پژوهش از نوع همبستگی است. این پژوهش در مورد پژوهش‌هایی که هدف آن‌ها کشف رابطه بین متغیرهای مختلف است، سودمند است. برای این مهم جامعه آماری تحقیق، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۵ (۸ سال) است که با روش حذف سیستماتیک، شرایط ۱۲۰ شرکت و ۹۶۰ سال-مشاهده جمع‌آوری گردید. پس از جمع‌آوری اطلاعات داده‌ها و ارقام با نرم افزای یویوز تحلیل شد؛ نتیجه آزمون فرضیه اول پژوهش نشان داد کیفیت گزارشگری مالی بر خلق ارزش سهامداران تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین استقلال کمیته حسابرسی و تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش سهامداران اثر تقویت‌کننده دارد. می‌توان گفت شرکت‌هایی که دارای کیفیت بالای حسابداری می‌باشند، بازگشت سرمایه بهتر و نیز بازدهی بیشتری در سرمایه‌گذاری‌های خود داشته و کیفیت بالاتر حسابداری بهره‌وری سرمایه‌گذاری در دارایی‌های سرمایه‌ای را نیز به صورت میانگین افزایش می‌دهند. همچنین شرکت‌هایی که دارای کیفیت بالای حسابداری هستند، کیفیت گزارشگری مالی به معنای انتقال اطلاعات بهتر درباره عملیات شرکت و سیستم گزارشگری است و باعث تصمیم‌گیری بهتر و ارزیابی کارا تر مباشرت مدیریت می‌شود.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۱۸

شماره صفحات: ۵۶-۷۲

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژگان کلیدی: کیفیت

گزارشگری مالی، خلق ارزش سهامدار، استقلال کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی.

استناد: معصومی کیان، مهران؛ یگانه، آرزو. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش برای

سهامداران. مدیریت بازرگانی و علم اطلاعات، سال ۲، شماره ۲، صص ۵۶-۷۲.

مقدمه

کمیته حسابرسی به عنوان یکی از اجزای نظام راهبری شرکتی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی تأثیرگذار می باشد. (الشاعر و همکاران، ۲۰۱۷) این عبارت به خصوص هنگامی که به دلیل کیفیت پایین افشای اطلاعات و گزارشگری مالی، سهامداران، سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان اطلاعات مالی شرکتها متضرر می شوند، پیش از پیش اهمیت خود را نشان می دهد. رشد شرکتها و توسعه بازارهای سرمایه، به دنبال خود رویدادهای را در پی داشته است که نیازمندی به اجرای دستورالعملها و قوانین به روز را نشان می دهد. از جمله آنها رسواییهای مالی و کشف اختلاسها و سوءاستفادههای مای کلان در سالهای اخیر می باشد که اعتماد سرمایه گذاران و عموم جامعه به بازارهای مالی اعم از بازار پول و سرمایه را خدشه دار نموده است. بر این اساس برای واحدهای تجاری مهم است تا ارزشی را که برای سهامدارانشان ایجاد می کنند اندازه گیری نمایند. حفظ توالی ارزش ایجاد شده سال به سال، واحدهای تجاری را قادر می کند تا تصمیمات گذشته را ارزیابی و تصمیماتی اتخاذ کنند که خلق ارزش برای سهامداران را بهبود خواهد بخشید. (ویسوانادام و همکاران، ۲۰۰۵) وقوع این رویدادها نیاز به اجرای سازوکارهای بهبود کیفیت گزارشگری مالی و جلوگیری از تقلب را ملموس تر ساخته و منجر به تقاضای بیشتر برای افزایش شفافیت در اطلاع رسانی و گزارشگری مالی شرکتها گردید. در این بین، کمیته های حسابرسی به عنوان یکی از ابزارهای کارآمد برای پاسخ به این تقاضا مورد توجه خاص قرار گرفته است که از جمله مهم ترین اجزای نظام راهبری در بهبود کیفیت گزارشگری مالی شناخته می شود. با افزایش رقابت جهانی، واحدهای تجاری برای اینکه در عرصه رقابت باقی بمانند تلاش هایشان را به خلق ارزش برای سهامدار معطوف کرده اند. لذا مسئله تحقیق حاضر این است که؛ آیا کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش برای سهامداران تأثیر معناداری دارد؟

ادبیات تحقیق

مبانی نظری

پژوهش های زیادی در حسابداری بر این نکته تأکید دارند که شرکت هایی که دارای کیفیت بالای حسابداری می باشند، بازگشت سرمایه بهتر و نیز بازدهی بیشتری در سرمایه گذاری های خود داشته و کیفیت بالاتر حسابداری بهره وری سرمایه گذاری در دارایی های سرمایه ای را نیز به صورت میانگین افزایش می دهند. همچنین شرکت هایی که دارای کیفیت بالای حسابداری هستند، امکان به هدر رفتن سرمایه گذاری های صورت گرفته در اقلام سرمایه ای را برای خود کاهش داده و الگویی از سرمایه گذاری در اقلام سرمایه ای را ارائه می دهند که علی رغم پایداری بیشتر، بسیار ناهمگون و متفاوت با سایر شرکتها می باشد (بیدل و هیلاری، ۲۰۰۶؛ وردی، ۲۰۰۶؛ بتی^۱ و همکاران، ۲۰۰۷؛ بیدل و همکاران، ۲۰۰۹). به منظور ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی از کیفیت اقلام تعهدی استفاده شده است. دلیل انتخاب معیار کیفیت اقلام تعهدی، این است که اقلام تعهدی، عامل اصلی پیش بینی جریان های نقدی آتی هستند و در صورتی که در برآورد آنها میزان خطا کمتر باشد، سودها نشانه بهتری از جریان های نقدی آتی خواهند بود (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹).

^۱ Al-Sha'er et al

^۲ -Viswanadham

^۳ Bedel & helary

^۴ Verdi

^۵ Beti

اقدام تعهدی اختیاری اقلامی است که مدیریت بر آن‌ها کنترل دارد و می‌تواند آن‌ها را به تأخیر اندازد و یا حذف کند و یا ثبت و شناسایی آن‌ها را تسریع کند. از آنجایی که اقدام تعهدی اختیاری در اختیار و قابل اعمال نظر توسط مدیریت است، از

تعهدی‌های اختیاری به‌عنوان شاخصی در کشف مدیریت سود استفاده می‌شود. در فرایند گزارشگری مالی بنگاه‌های اقتصادی، مدیران می‌توانند با استفاده از اقدام تعهدی اختیاری، مدیریت سود را اعمال کنند. نقطه شروع برای اندازه‌گیری اقدام تعهدی اختیاری، جمع کل اقدام تعهدی است (مشایخی و همکاران، ۱۳۸۴).

در فرآیند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران، مدیران، تحلیلگران مالی و سایر گروه‌های استفاده‌کننده از اطلاعات، یکی از فاکتورهای مهم برای تصمیم‌گیری پیش‌بینی بازده سهام می‌باشد. برای پیش‌بینی بازده، سرمایه‌گذاران نیاز به ابزاری دارند که بتوانند بازده یک سرمایه‌گذاری را پیش‌بینی کنند. این نیاز موجب به وجود آمدن مدل‌هایی برای پیش‌بینی بازده سهام گردیده است. یکی از معروف‌ترین این مدل‌ها، مدل قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (CAPM)^۱ می‌باشد. نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در دو دهه گذشته در آمریکا و ژاپن نشان داد که مدل قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (CAPM) به‌تنهایی توانایی لازم برای پیش‌بینی بازده سهام را ندارد. از جمله این پژوهش‌ها می‌توان به پژوهش مارتینز^۲ (۲۰۰۳) و آتیس^۳ (۱۹۸۷) اشاره نمود. نتایج پژوهش این دو پژوهشگر نشان داد که قیمت سهام تحت تأثیر چند متغیر حسابداری نظیر سود، جریان‌های نقدی و حقوق صاحبان سهام می‌باشد. آنان همچنین به این نتیجه رسیدند که ویژگی‌های خاص شرکت‌ها نیز در پیش‌بینی بازده سهام مؤثر است. سهامداران در شرکت‌ها سرمایه‌گذاری می‌کنند و ارزش دفتری سرمایه آن‌ها (خالص دارایی‌های شرکت) معرف این سرمایه‌گذاری می‌باشد. شرکت‌ها خالص دارایی‌ها را در عملیات شرکت به کار می‌گیرند تا ارزش سهامداران افزایش یابد. سود باقیمانده^۴ ارزش افزوده‌شده به ارزش دفتری که مازاد بر هزینه سرمایه می‌باشد را اندازه‌گیری می‌کند.

بنابراین یک روش منطقی برای موردتوجه قرار دادن رشد که ارتباط تنگاتنگی با ایجاد ارزش برای سهامداران دارد، ملاحظه رشد سود باقیمانده می‌باشد؛ رشد شرکت یکی از عواملی است که موجب رشد سود باقیمانده می‌گردد. افزایش نرخ بازده سهام عادی روی سرمایه‌گذاری در حال رشد باعث رشد درآمد می‌شود؛ بنابراین یک شرکت درحالی‌که رشد، درآمد درحالی‌که رشد و سود باقیمانده درحالی‌که رشد دارد؛ اما این تجزیه و تحلیل برای یافتن درآمد در حال رشد به‌عنوان شاخص رشد شرکت، بایستی بسیار دقیق باشد زیرا یک شرکت می‌تواند رشد درآمد از محل سرمایه‌گذاری جدید داشته باشد حتی اگر در سرمایه‌گذاری جدید نرخ بازده سهام عادی مساوی بازده موردنیاز باشد (رمضانی و همکاران، ۲۰۱۵).

افزایش ثروت شرکت چه از طریق افزایش قیمت و ارزش شرکت و چه از طریق پرداخت سود نقدی نه تنها برای سهامداران حائز اهمیت است بلکه از نظر مدیران به لحاظ ارزیابی عملکرد خودشان و سایر بخش‌ها و نیز میزان پاداش صحیحی که به آن‌ها پرداخت می‌شود و حق مسلم آن‌هاست، حائز اهمیت است، همچنین از نظر دولت‌ها جهت رسیدن به سه هدف تخصیص بهینه منابع، توزیع عادلانه درآمد و تثبیت شرایط اقتصادی با مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی و

^۱ Capital Assets Pricing Model

^۲ - Martinez

^۳ - Atise

^۴ Residual Earning

^۵ - Ramezani, et al.

از نظر بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری نیز به منظور اطمینان از تداوم فعالیت شرکت و ایمان به بقای شرکت برای ارائه تسهیلات اعطایی از نظر نرخ و میزان حائز اهمیت فراوانی است (ملکیان و اصغری، ۱۳۸۵). سرمایه‌گذاران، مدیران و اعتباردهندگان، هر یک معیارهایی را برای سنجش عملکرد واحد تجاری مورد توجه قرار می‌دهند. تحلیل‌های عملیاتی همچون حاشیه سود ناخالص، حاشیه سود خالص، نسبت گردش دارایی‌ها و نسبت‌های سودآوری مثل بازدهی دارایی‌ها (سود خالص به جمع دارایی‌ها) معیارهای عملکرد واحد تجاری از نظر مدیران است، حال آنکه از نظر سرمایه‌گذاران، نسبت‌های سودآوری مثل بازدهی ارزش ویژه و سود هر سهم و شاخص‌های بازار مثل نسبت قیمت به سود هر سهم و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و یا سود تقسیم‌شده هر سهم، معیار عملکرد واحد تجاری می‌باشد و معیار عملکرد واحد تجاری از نظر اعتباردهندگان، نسبت‌های نقدینگی، اهرم مالی و نسبت‌های پوشش بهره است (شهرضایی، ۱۳۸۳). در سال‌های اخیر، کشورهای توسعه‌یافته شاهد ظهور و تکامل شتابان کمیته حسابرسی بوده‌اند. گسترش عملیات بین‌المللی، تشدید فعالیت‌های شرکت‌های سهامی برای کسب مزایای رقابتی، نقش و تأثیر برآوردهای مدیریت در ارقام مندرج در صورت‌ها و گزارش‌های مالی، نبود مبنایی معتبر برای بررسی ادعاهای مدیریت در رابطه با کفایت ساختار کنترل داخلی از سوی حسابرسان مستقل، گسترش استفاده از سیستم‌های رایانه‌ای و به دنبال آن، مشکل‌تر شدن نظارت بر کنترل این سیستم‌ها، سبب تشدید روند ایجاد و به‌کارگیری کمیته حسابرسی شده است (رحیمیان، ۱۳۸۲).

امروزه مدیریت مناسب، کنترل و نظارت بر امور شرکت‌های سهامی عام، یکی از مسائل اساسی مطرح‌شده در نظام اقتصادی کشورهای مختلف جهان و از جمله ایران است. با توجه به تحولات دنیای کنونی، حفظ منافع سرمایه‌گذاران به‌عنوان تأمین‌کنندگان سرمایه و همچنین مهم‌ترین گروه استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری و گزارش‌های مالی بیش از پیش ضرورت یافته است. ایجاد و گسترش کمیته‌های حسابرسی، یکی از سازوکارهایی است که انتظار می‌رود در حفظ منابع گروه‌های مختلف استفاده‌کننده‌ی اطلاعات حسابداری و گزارش‌های مالی، مؤثر واقع شود. امروزه در برخی کشورهای توسعه‌یافته، بسیاری از شرکت‌ها کمیته حسابرسی تشکیل داده‌اند تا نقش ناظر بر رویه‌ها و نحوه‌ی عمل حسابداری و گزارشگری مالی واحدهای اقتصادی را بر عهده گیرد. (اریاب سلیمانی و نفری ۱۳۷۸) نقش کمیته‌ی حسابرسی به‌عنوان یک عامل مؤثر در افزایش مطلوبیت ارائه گزارش‌های مالی همچنان ادامه خواهد یافت و کمیته‌ی حسابرسی اثربخشی، نقش کلیدی در پر کردن خلأ اعتبار دهی که امروز در گزارش‌های مالی وجود دارد، ایفا خواهد کرد.

به دلیل رسوایی‌های اخیر مالی شرکت‌هایی از قبیل ورد کام و انرون در ایالات متحده و بحران‌های مالی اروپا همچون پارمالات^۱ در ایتالیا، آهلدا^۲ در هلند و گسکارتر^۳ و بی بی وی ای^۴ در اسپانیا، کیفیت و قابلیت اتکای گزارشگری مالی و حرفه حسابرسی در مغان سوءظن و اتهام واقع شده است و نقش کمیته حسابرسی در فرایند گزارشگری مالی، توجه تدوین‌کنندگان مقررات را به‌طور فزاینده‌ای به خود جلب کرده است. (کانسولو دفیونتس، ۲۰۰۷).

نقش اصلی کمیته حسابرسی شرکت‌ها نظارت بر فرایند گزارشگری مالی شرکت‌ها می‌باشد. با وجود اینکه کمیته حسابرسی قابل‌اتکاترین حفاظت‌ها را از منافع عمومی ارائه می‌کند اما بررسی‌ها و مطالعات پیشین پیرامون کمیته

^۱ Parmalat

^۲ Ahold

^۳ Gescartera

^۴ BBVA

^۵ Consuelo & de Fuentes

حسابرسی هم تنوع بسیار زیادی را در تخصص و مهارت اعضای کمیته‌های حسابرسی و هم فقدان تجربه و تخصص مالی کافی بسیاری از اعضای کمیته‌ها را در زمینه امور مالی و حسابداری نشان می‌دهند. اصلاحات اخیر کمیته حسابرسی شرکت‌ها، افزایش تعداد مدیران دارای تخصص مالی را به‌عنوان یکی از ویژگی‌های برجسته در کمیته حسابرسی هدف قرار داده است. تحت استاندارد جدید ایالات متحده آمریکا، شرکت‌های سهامی عام، باید حداقل یک نفر با تخصص حسابداری در کمیته حسابرسی خود داشته باشند. به‌گونه‌ای که کمیسیون بورس و اوراق بهادار در ژانویه سال ۲۰۰۴ میلادی، شرکت‌ها را ملزم به افشای این موضوع در گزارشگری مالی سالانه کرد که آیا حداقل یک نفر دارای تخصص مالی در کمیته حسابرسی خود دارند یا خیر؟ در صورتی که نداشته باشند باید این موضوع را در یادداشت‌های ضمیمه صورت‌های مالی شرکت افشا کنند توضیح دهند که چرا هیچ عضوی با تخصص مالی در کمیته حسابرسی خود ندارند (دیوید سان و دیگران، ۲۰۰۴).

بر اساس منشور کمیته حسابرسی سازمان بورس اوراق بهادار تهران، کمیته حسابرسی از ۳ تا ۵ عضو که اکثریت آن‌ها مستقل و تخصص مالی دارند با انتخاب و انتصاب هیئت‌مدیره تشکیل می‌شود. استقلال کمیته حسابرسی سنگ بنای اثربخشی کمیته حسابرسی است. تخصص و مهارت اعضای کمیته حسابرسی، یکی دیگر از ویژگی‌های کمیته حسابرسی است که با اثربخشی کمیته حسابرسی ارتباط تنگاتنگی دارد و موضوع موردبحث این پژوهش خواهد بود. اعضای کمیته حسابرسی برای انجام مؤثر وظایف خود در منشور باید تخصص مالی داشته باشند و این تخصص فراتر از آشنایی صرف با صورت‌های مالی است. سهامداران که مهم‌ترین گروه کاربران اطلاعات صورت‌های مالی هستند منافع خود را در اطلاعات سود جستجو می‌کنند. سود حسابداری نشان‌های است که موجب تغییر باورها و رفتار سرمایه‌گذاران می‌شود. کیفیت سود می‌تواند در گزارشگری مالی اطمینان سرمایه‌گذاران را در بازارهای مالی تحت تأثیر قرار دهد. از عوامل مهم مؤثر در کیفیت سود می‌توان به روش‌های متعدد حسابداری، نارسایی‌های موجود در فرآیند برآوردها و پیش‌بینی‌ها، اختیار عمل مدیران و تأثیرپذیری سود از مبانی گزارشگری و صلاح‌دید مدیران اشاره کرد. عبارت کیفیت سود به توانایی مدیران در استفاده از اقلام اختیاری در اندازه‌گیری و گزارشگری سود اشاره دارد. اقلام اختیاری ممکن است شامل انتخاب از بین اصول یا استانداردهای حسابداری و به‌کارگیری برآوردها و زمان‌بندی معاملات برای شناسایی اقلام غیرعادی در سود باشد سود یکی از اساسی‌ترین عناصر صورت‌های مالی است که همواره موردتوجه قرار گرفته است و از آن به‌عنوان معیاری برای ارزیابی تداوم فعالیت، کارایی و بازنگری ساختار قراردادهای نمایندگان واحد اقتصادی یاد می‌شود. شواهد نشان داده است که سود حسابداری شاخص خوبی برای بازده‌های سهام و پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده است، اما به دلیل استفاده از محدودیت‌های محافظه‌کاری و اهمیت در تعیین سود حسابداری، برخی از تحلیل‌گران به این نتیجه رسیدند که سود اقتصادی نسبت به سود حسابداری، شاخص بهتری برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده است (خرم، ۱۳۹۳).

نظریه کیفیت سود برای اولین بار توسط تحلیل‌گران مالی و کارگزاران بورس مطرح شد، زیرا آنان احساس می‌کردند سود گزارش‌شده قدرت سود را آن‌چنان‌که در ذهن مجسم می‌شود نشان نمی‌دهد. آنان دریافتند که پیش‌بینی سودهای آینده بر مبنای نتایج گزارش‌شده، کار مشکلی است. افزون بر این، تحلیل‌گران فهمیدند که تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی شرکت‌ها به دلیل نقاط ضعف متعدد در اندازه‌گیری اطلاعات حسابداری کار مشکلی می‌باشد. سؤال اساسی این است که چرا تحلیل‌گران مالی در ارزیابی خود از سود خالص گزارش‌شده و یا سود هر سهم شرکت (بدون تعدیل)

استفاده نمی‌کنند و جانب احتیاط را رعایت می‌نمایند. پاسخ این است که در تعیین ارزش شرکت نه تنها به کمیته سود، بلکه باید به کیفیت آن نیز توجه شود. منظور از کیفیت سود، زمینه بالقوه‌ی رشد سود و میزان احتمال تحقق سودهای آتی است. به بیان دیگر، ارزش یک سهم تنها به سود هر سهم سال جاری شرکت بستگی ندارد بلکه به انتظار از آینده شرکت و قدرت سودآوری سال‌های آینده و ضریب اطمینان نسبت به آن بستگی دارد (امینی بشیرزاده، ۱۳۹۳).

تحلیل‌گران مالی در تعیین ارزش شرکت فقط به کمیته سود نگاه نمی‌شود، بلکه باید به کیفیت آن نیز توجه شود. منظور از کیفیت سود زمینه بالقوه رشد سود و میزان احتمال تحقق سودهای آتی است. به عبارت دیگر ارزش یک سهم تنها به سود هر سهم سال جاری شرکت بستگی ندارد بلکه به انتظارات ما از آینده شرکت و قدرت سودآوری سال‌های آتی و ضریب اطمینان نسبت به سودهای آتی بستگی دارد. برداشت حسابداران و تحلیل‌گران مالی از واژه سود متفاوت می‌باشد. تحلیل‌گران مالی عموماً سود گزارش شده (سود حسابداری) را متفاوت از سود واقعی می‌دانند. یکی از دلایلی که ممکن است تحلیل‌گران سود خالص گزارش شده را با سود واقعی متفاوت بدانند این است که این امکان وجود دارد که سود به وسیله مدیران دست‌کاری شود. این دست‌کاری از طریق به‌کارگیری روش‌های مختلف حسابداری توسط مدیریت امکان‌پذیر است. اعمال روش‌هایی نظیر تغییر روش ارزیابی موجودی کالا، استهلاک سرفعلی، هزینه جاری یا سرمایه‌ای تلقی کردند هزینه‌های تحقیق و توسعه، مثال‌هایی هستند که مدیران می‌توانند از طریق اعمال روش‌های مختلف حسابداری، سود را دست‌خوش تغییر نمایند (ترابی نژاد، ۱۳۲۹۱). تحلیل‌گران مالی تلاش می‌کنند تا چشم‌انداز سود شرکت‌ها را ارزیابی کنند. چشم‌انداز سود به ترکیب ویژگی‌های مطلوب و نامطلوب سود خالص اشاره دارد. برای مثال، شرکتی که عناصر و اقلام باثباتی در صورت سود و زیانش وجود دارد نسبت به شرکتی که این اقلام و عناصر در صورت سود و زیان آن باثبات نیست، کیفیت سود بالاتری دارد. همین امر به تحلیل‌گران اجازه می‌دهد، سود آتی شرکت را با قابلیت اطمینان بیشتری پیش‌بینی نمایند با توجه به تأکید هیئت استانداردهای حسابداری مالی بر سودمندی تصمیم، اعتقاد بر این است که کیفیت سود و به‌طور کلی کیفیت گزارشگری مالی مورد توجه آن‌هایی است که برای مقاصد معاملاتی و تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری‌های خود از این گزارش‌ها استفاده می‌کنند بعلاوه، تدوین‌کنندگان استانداردها نیز به‌طور غیرمستقیم کیفیت گزارش‌های مالی را به‌عنوان شاخصی برای ارزیابی کیفیت استانداردهای گزارشگری مالی قلمداد می‌کنند (ثقفی و کردستانی، ۱۳۸۳).

صورت‌های مالی بخش اصلی فرایند گزارشگری مالی را تشکیل می‌دهد. در حال حاضر مجموعه کامل آن شامل؛ ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت سود و زیان جامع، صورت جریان وجوه نقد و یادداشت‌های توصیفی است. دیگر موارد تشکیل‌دهنده گزارشگری مالی مواردی از قبیل گزارش مدیران درباره فعالیت واحد تجاری و گزارش تحلیلی مدیران است که همراه با گزارش حسابرس مستقل (و حسب مورد گزارش بازرس قانونی) و صورت‌های مالی مجموعه‌ای تحت عنوان گزارش مالی سالانه را تشکیل می‌دهد. سایر گزارش‌های مالی که به‌طور موردی و با اهداف خاص تهیه می‌شوند دربرگیرنده مواردی از قبیل گزارش‌های مالی تهیه شده به‌منظور دریافت تسهیلات مالی از بانک‌ها، گزارش توجیهی هیئت‌مدیره جهت افزایش سرمایه در مورد شرکت‌های سهامی و اظهارنامه مالیاتی است. به‌طور خلاصه تهیه کامل صورت‌های مالی ذکرشده باعث افزایش افشاء و بهبود محیط اطلاعاتی و در نتیجه کارایی بازار سرمایه و تخصیص مناسب منابع در اقتصاد کلان خواهد شد. (بارانی و اشرفی، ۱۳۹۴). در سال‌های اخیر، کشورهای توسعه‌یافته شاهد ظهور و تکامل شتابان کمیته حسابرسی بوده‌اند. گسترش عملیات

بین‌المللی، تشدید فعالیت‌های شرکت‌های سهامی برای کسب مزایای رقابتی، نقش و تأثیر برآوردهای مدیریت در ارقام مندرج در صورت‌ها و گزارش‌های مالی، نبود مبنایی معتبر برای بررسی ادعاهای مدیریت در رابطه با کفایت ساختار کنترل داخلی از سوی حسابرسان مستقل، گسترش استفاده از سیستم‌های رایانه‌ای و به دنبال آن، مشکل‌تر شدن نظارت بر کنترل این سیستم‌ها، سبب تشدید روند ایجاد و به‌کارگیری کمیته حسابرسی شده است طبق استانداردهای حسابداری، هدف اصلی تهیه صورت‌های مالی و افشای اطلاعات مالی فراهم کردن اطلاعاتی مفید در رابطه با وضعیت مالی و نتایج عملیات واحد تجاری برای تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان است. این اطلاعات از منابع مختلفی می‌تواند به دست آید. صورت‌های مالی هنگامی شفاف هستند که دارای ویژگی‌هایی از قبیل در دسترس بودن، قابل‌اتکا بودن، جامع بودن، مربوط بودن و به‌موقع بودن باشند. به‌عبارت‌دیگر در صورتی، صورت‌های مالی دارای محتوای اطلاعاتی شفاف می‌باشند؛ که اهرم نظارتی همچون کمیته حسابرسی در آن دخالت داشته باشد (غمایی و همکاران، ۱۳۹۴).

هالدار و رایتاتا^۱ (۲۰۱۷). یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد کمیته حسابرسی و اعضای هیئت‌مدیره می‌توانند بر بهبود افشای اطلاعات مالی مؤثر باشند.

الشاعر و همکاران^۲ (۲۰۱۷) رابطه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی را در انگلیس بررسی کردند. هدف آن‌ها بررسی کیفیت افشای اطلاعات با تمرکز بر نقش کمیته‌های حسابرسی است. در این خصوص آن‌ها از اطلاعات ۳۵۰ شرکت انگلیسی طی سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۰۷ استفاده کردند یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد شرکت‌هایی که کمیته حسابرسی باکیفیت بالایی دارند، کیفیت افشای اطلاعات و گزارشگری مالی بالاتری دارند. علاوه بر این شرکت‌های بزرگ که دارای سهام‌داران عمده هستند، حجم بالایی از افشای اطلاعات را دارند هرچند که کیفیت کمیته حسابرسی بر حجم افشای اطلاعات تأثیری ندارد.

آبرناتی^۳ و همکاران (۲۰۱۶) به این نتیجه رسیدند که تخصص اعضا و روسای کمیته حسابرسی و رابطه معنادار با گزارشگری مالی به‌موقع دارد.

کیبیا و همکاران^۴ (۲۰۱۶) به بررسی رابطه بین استقلال و تخصص اعضای کمیته حسابرسی، مالکیت و کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. آن‌ها از اطلاعات ۱۰۱ شرکت غیرمالی پذیرفته‌شده در بورس نیجریه برای دوره‌های ۲۰۱۴-۲۰۱۰ استفاده کردند. یافته‌های آن‌ها با استفاده از رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد اقدامات نظارتی کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این تخصص و استقلال اعضا و همچنین مالکیت سهام بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

کرامتی^۵ (۱۴۰۲) نشان داد بین قدرت کمیته حسابرسی و جستجوی حسابرسی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد؛ اما بین قدرت کمیته حسابرسی و جستجوی حسابرسی با نقش تعدیل‌کننده خودشیفتگی مدیرعامل رابطه وجود ندارد. جامعی و رستمیان (۱۳۹۵) در تحقیقی این نتیجه رسیدند که وجود اعضایی با تخصص مالی در کمیته حسابرسی کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد؛ و اطلاعات قابل‌اتکاتری در اختیار مدیریت قرار می‌گیرد و پیش‌بینی سود با دقت بیشتری برآورد می‌شود.

محمدی و همکاران (۱۳۹۵) نتایج مطالعه نشان می‌دهد، کیفیت گزارشگری مالی، کارایی سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد

^۱ Haldar, and Raithatha

^۲ Al-Sha'er et al

^۳ Abber nathy

^۴ Kibiya et al

یعنی بین کیفیت گزارشگری مالی با کارایی سرمایه‌گذاری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین مدیریت سود واقعی (سطح غیرعادی هزینه‌های تولید، سطح غیرعادی هزینه‌های اختیاری و سطح غیرعادی هزینه‌های عملیاتی) با کیفیت گزارشگری مالی رابطه معکوس و معنادار وجود دارد. هدف گزارشگری مالی ارائه اطلاعات مالی به کاربران صورتهای مالی است که برای تصمیم‌گیری اقتصادی مفید است. در صورتی می‌توان تصمیم معتبری اتخاذ کرد که اطلاعات صورت‌های مالی با کیفیت اطلاعات مالی مطابقت داشته باشد، از جمله ارائه به شیوه‌ای مناسب، مرتبط، قابل مقایسه، قابل درک، به موقع و قابل تأیید. علاوه بر این، کیفیت گزارشگری مالی در تصمیم‌گیری در مورد تخصیص منابع متعلق به شرکت نیز مفید است. تحقق کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند توانایی شرکت را برای مدیریت منابع داخلی و خارجی وجوه و برآورده کردن عناصر درست حساب‌دهی نشان دهد.

روش پژوهش

ازلحاظ طبقه‌بندی تحقیق بر مبنای هدف این تحقیق از نوع تحقیقات کاربردی است. هدف تحقیق کاربردی توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. به عبارت دیگر تحقیق کاربردی به سمت کاربرد عملی دانش هدایت می‌شود. از دیگر سو این تحقیق از لحاظ تئوریک از نوع تحقیقات اثباتی و از لحاظ استدلال از نوع استقرایی می‌باشد. همچنین این تحقیق از نوع تحقیقات نوع نیمه تجربی و با استفاده از رویکرد گذشته‌نگر (پس‌رویدادی) است. رویکرد پس‌رویدادی دلالت بر بررسی پژوهش‌گر پس از وقوع رویدادها و جمع‌آوری داده‌ها از محیطی که به گونه‌ای طبیعی وجود داشته و یا از واقعه‌ای بدون دخالت مستقیم پژوهش‌گر دارد، به طوری که امکان دست‌کاری متغیرهای مستقل وجود ندارد. جامعه آماری این پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد که از سال ۱۳۸۸ تا پایان سال ۱۳۹۵ در بورس اوراق بهادار تهران فعالیت داشته‌اند. کیفیت اطلاعات و سهولت دسترسی به اطلاعات صورت‌های مالی و سایر اطلاعات، از مهم‌ترین دلایل انتخاب این جامعه آماری است. در این پژوهش، نمونه آماری به روش حذف سیستماتیک (هدفمند) انتخاب شده است. نمونه انتخابی این پژوهش شامل شرکت‌هایی می‌شود که دارای شرایط زیر بودند:

- ۱) اطلاعات مالی شرکت برای دوره زمانی پژوهش یعنی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۵ موجود باشد.
 - ۲) سال مالی شرکت منتهی به تاریخ پایان اسفند ماه هر سال باشد.
 - ۳) شرکت طی دوره موردبررسی تغییر سال مالی نداده باشند.
 - ۴) شرکت‌های تحت بررسی جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری، هلدینگ واسطه‌گری مالی نباشند.
 - ۵) اطلاعات و داده‌های آن‌ها در دسترس باشد.
 - ۶) معاملات سهام شرکت به‌طور مداوم در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفته باشد و توقف معاملاتی بیش از سه ماه در مورد سهام یاد شده اتفاق نیفتاده باشد.
- به این ترتیب تعداد شرکت‌هایی که ویژگی‌های فوق‌الذکر را داشتند به ۱۲۰ شرکت رسید. گردآوری اطلاعات در مورد ادبیات موضوع پژوهش و مبانی نظری به صورت کتابخانه‌ای و نیز گردآوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای و همچنین با استفاده از نرم‌افزار ره‌آورد نوین بورس گردآوری اطلاعات انجام می‌شود. در این پژوهش اطلاعات به دو روش زیر گردآوری می‌شوند:
- گردآوری اطلاعات از طریق مطالعه‌های کتابخانه‌ای فراهم می‌شود.

بخشی نیز که در ارتباط با متغیرها هست از طریق روش کتابخانه‌ای یعنی از گزارش‌های مالی شرکت‌ها از سایت سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، سایت کدال، کتابخانه بورس و استفاده از نرم‌افزار ره‌آورد نوین و از مراجعه به متن صورت‌های مالی استخراج می‌شود.

در این تحقیق برای آزمون فرضیه‌ها از مدل رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شده است. روش آماری مورد استفاده در این پژوهش روش داده‌های پانل می‌باشد. در ادامه ابتدا روش داده‌های پانل و آزمون‌های مربوط به آن تشریح می‌گردد. سپس آزمون‌های مربوط به معنی‌دار بودن کل مدل و معنی‌دار بودن متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در آخر نیز پس از تشریح آزمون‌های مربوط به مفروضات رگرسیون کلاسیک، نحوه تصمیم‌گیری در مورد رد یا پذیرش فرضیه‌های پژوهش بیان می‌گردد. تحلیل آماری داده‌ها نیز به کمک نرم‌افزارهای Excel نسخه ۲۰۱۰ و E-views نسخه ۱۰، انجام خواهد شد.

یافته‌های پژوهش

مدل رگرسیونی پژوهش حاضر با استفاده از مدل احمد ابراهیم و همکاران^۱ (۲۰۱۷) استفاده می‌شود.

مدل آزمون فرضیه اول:

فرضیه اول: کیفیت گزارشگری مالی بر خلق ارزش سهامداران تأثیر مثبت و معناداری دارد.

$$SV_{it} = \beta_0 + \beta_1 FRQ_{it} + \beta_2 ASSEST_{it} + \beta_3 BTMV_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \varepsilon$$

مدل آزمون فرضیه دوم و سوم:

فرضیه دوم: استقلال کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش سهامداران اثر تقویت‌کننده دارد.

فرضیه سوم: تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش برای سهامداران اثر تقویت‌کننده دارد.

$$SV_{it} = \beta_0 + \beta_1 FRQ_{it} + \beta_2 IAC * FRQ_{it} + \beta_3 FAE * FRQ_{it} + \beta_4 ACS * FRQ_{it} + \beta_5 SIZE_{it} + \beta_6 BTMV_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \varepsilon$$

جدول ۱- نحوه اندازه‌گیری متغیرها

نماد متغیر	نام متغیر	نوع متغیر	نحوه اندازه‌گیری
SV _{it}	خلق ارزش برای سهامداران	وابسته	تفاوت بازده و هزینه سهام عنوان افزایش ارزش سهامداران می‌باشد که نحوه اندازه‌گیری آن به شرح بعد از جدول:
FRQ	کیفیت گزارشگری مالی	مستقل	(اقدام تعهدی اختیاری) محاسبه شده توسط مدل دیچو چو.
IAC	استقلال کمیته حسابرسی	مستقل	نسبت تعداد اعضای هیئت‌مدیره غیرموظف به تعداد کل اعضای هیئت‌مدیره
FAE	تخصص اعضای کمیته حسابرسی	مستقل	اگر اعضای کمیته حسابرسی دارای تحصیلات حسابداری و مدیریت باشند یک در غیر این صورت صفر می‌باشند.
ACS	اندازه کمیته حسابرسی	مداخله‌گر	تعداد اعضای کمیته حسابرسی
SIZE	اندازه شرکت	کنترلی	لگاریتم کل دارایی‌های شرکت‌ها

نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به ارزش بازار سهام	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار سهام	کنترلی	BTM
سود خالص قبل از کسر بهره و مالیات تقسیم بر کل دارایی	سود خالص قبل از کسر بهره و مالیات تقسیم بر کل دارایی	کنترلی	ROA
بدهی‌ها تقسیم بر دارایی‌ها.	بدهی‌ها تقسیم بر دارایی‌ها.	کنترلی	LEV

در پژوهش حاضر ابتدا آمارهای توصیفی برای متغیرهای مدل رگرسیون ارائه می‌شود. شاخص‌های توصیف داده‌ها، شامل شاخص‌های مرکزی (مانند میانگین و میانه)، شاخص‌های پراکندگی (مانند واریانس و انحراف معیار) و شاخص‌های شکل توزیع (مانند شاخص چولگی و کشیدگی) برای تک تک متغیرهای پژوهش محاسبه خواهد شد. این آمارها شمای کلی از تک تک متغیرهای مدل به دست می‌دهد.

جدول ۲- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ارزش سهامدار	SV	960	0/283	0/220	0/682	0/385	40/053	11/180	341/89
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	960	-0/242	-0/175	-0/000	-2/153	0/226	-3/058	20/940
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	BM	960	0/490	0/435	0/655	0/282	0/678	-3/320	34/544
اهرم مالی	LEV	960	0/649	0/638	0/760	0/089	0/295	2/291	15/542
بازده دارایی‌ها	ROA	960	0/380	0/368	0/691	0/201	0/337	11/13217	317/47
اندازه شرکت	SIZE	960	13/949	13/818	18/987	9/802	1/400	0/536	4/093

در جدول (۲) برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها، شامل میانگین، میانه، حداقل مشاهدات، حداکثر مشاهدات و انحراف معیار ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد که در شرکت‌های مورد بررسی، میانگین ارزش سهامدار و کیفیت گزارشگری مالی به ترتیب ۰,۲۸۳۰۹۷ و ۰,۲۴۲۴۵۹- می‌باشد. همچنین به‌طور متوسط تقریباً ۶۴٪ منابع مالی شرکت‌ها از طریق بدهی تأمین مالی شده است و میانگین بازده دارایی‌ها، ۳۸٪ می‌باشد.

یکی دیگر از فروض رگرسیون خطی این است که تمامی جملات باقیمانده دارای واریانس برابر باشند. در عمل ممکن است این فرض چندان صادق نبوده و به دلایل مختلفی از قبیل شکل نادرست تابع مدل، وجود نقاط پرت، شکست ساختاری در جامعه آماری و ... شاهد پدیده ناهمسانی واریانس باشیم. برای بررسی این مشکل آزمون‌های مختلفی توسط اقتصاددانان معرفی شده است. در این مطالعه فرض همسانی واریانس باقیمانده‌ها از طریق آزمون وایت^۱ مورد بررسی قرار گرفت؛ که نتایج آن در جدول (۳) نشان می‌دهد که در هر دو مدل، فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی

^۱ - White

واریانس رد می‌شود به عبارت دیگر می‌توان گفت که در هر دو مدل پژوهش، ناهمسانی واریانس وجود دارد؛ بنابراین، به منظور رفع ناهمسانی واریانس در هر دو مدل از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده می‌کنیم.

جدول ۳- نتایج حاصل از آزمون ثابت بودن واریانس جمله خطا

نتیجه	احتمال	آماره F	مدل
ناهمسانی واریانس جمله خطا	0/007	1/491	اول
ناهمسانی واریانس جمله خطا	0/005	۱/۱۸۶	دوم

یکی از فروض مهم راجع به جمله باقیمانده این است که توزیع جملات آن نرمال باشد. به منظور آزمون نرمال بودن جمله خطا از آماره آزمون جارکو-برا استفاده شده است. با توجه به نتایج به دست آمده، مقدار احتمال آماره آزمون جارکو-برا، در هر دو مدل پژوهش بیشتر از ۵٪ می‌باشد؛ بنابراین در هر دو مدل فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن جمله خطا پذیرفته می‌شود. به عبارت دیگر، در هر دو مدل پژوهش، فرض نرمال بودن جزء خطا پذیرفته می‌شود.

جدول ۴- نتایج حاصل از نرمال بودن جمله خطا

نتیجه	احتمال	آماره جارکو-برا	مدل
نرمال نبودن جز خطا	0/620	۰۵۹/۸۵	اول
نرمال نبودن جز خطا	0/527	17/841	دوم

همانطور که در جدول (۵) منعکس گردیده، احتمال F لیمر هر دو مدل پژوهش کمتر از ۵٪ می‌باشد لذا برای تخمین این مدل‌ها از روش تابلویی استفاده می‌شود؛ و با توجه به اینکه احتمال آزمون هاسمن هر دو مدل پژوهش کمتر از ۵٪ می‌باشد لذا از مدل اثرات ثابت برای تخمین این مدل‌ها استفاده شده است.

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون F لیمر و آزمون هاسمن

نتیجه	احتمال	آماره	آزمون	مدل
روش تابلویی	0/0093	2/035	F لیمر	اول
اثرات ثابت	0/0038	4/776	هاسمن	
روش تابلویی	0/000	0/246	F لیمر	دوم
اثرات تصادفی	0/724	5/309	هاسمن	

فرضیه اول پژوهش: کیفیت گزارشگری مالی بر خلق ارزش سهامداران تأثیر مثبت و معناداری دارد.

جدول ۶- نتایج تخمین مدل اول پژوهش

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	2/615	1/082	2/417	0/000
اندازه شرکت	SIZE	0/062	0/220	0/285	0/775
بازده دارایی‌ها	ROA	7/070	1/408	5/022	0/001
اهرم مالی	LEV	-10/125	1/435	-7/056	0/009
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	BM	4/666	0/577	8/087	0/005
عرض از مبدأ	C	0/259	2/751	0/094	0/924
ضریب تعیین			0/564042		
ضریب تعیین تعدیل شده			0/51326		
دوربین-واتسون			1/711		
آماره F			۱۴/۵۵۳		
احتمال (آماره F)			0/000660		

به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۶) بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین-واتسون ۱,۷۱ می باشد که این مقدار، عدم وجود خودهمبستگی خطاها را نشان می دهد. نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد، تقریباً ۵۱٪ تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند.

نتایج نشان می دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪، به استثنای متغیر اندازه شرکت، مابقی متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می گیرد یعنی به جزء متغیر اندازه شرکت، مابقی متغیرها در مدل معنی دار هستند. در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر کیفیت گزارشگری مالی، 5.241290 بوده که نشان دهنده تأثیر مثبت کیفیت گزارشگری مالی بر ارزش سهام دار می باشد که با توجه به آماره t ضریب متغیر کیفیت گزارشگری مالی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار می باشد، با توجه به موارد فوق می توان در سطح اطمینان ۹۵٪ فرضیه اول پژوهش را تأیید شده تلقی کرد این موضوع نشان دهنده این است که کیفیت گزارشگری مالی بر خلق ارزش سهامداران تأثیر مثبت و معناداری دارد.

فرضیه دوم پژوهش: استقلال کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش سهامداران اثر تقویت کننده دارد.

به منظور آزمون این فرضیه از نتایج تخمین مدل ارائه شده در جدول (۷) بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین-واتسون ۱,۸۵ می باشد که این مقدار، عدم وجود خودهمبستگی خطاها را نشان می دهد. نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد، تقریباً ۵۵٪ تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند.

جدول ۷- نتایج تخمین مدل دوم پژوهش

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	3/321	0/808	4/110	0/000

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
استقلال کمیته حسابرسی	ACS*FRQ	0/267	0/112	2/371	0/0103
تخصیص مالی	FAE*FRQ	1/707	0/283	6/019	0/000
اندازه کمیته حسابرسی	IAC*FRQ	-0/788	1/046	-0/753	0/4514
اندازه شرکت	LEV	1/032	0/249	4/129	0/000
بازده دارایی‌ها	ROA	-1/855	0/440	-4/208	0/000
اهرم مالی	SIZE	0/102	0/0430	2/372	0/0179
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	BM	0/137	0/124	1/096	0/273
ضریب ثابت	C	-1/322	0/564	-2/342	0/0194
ضریب تعیین			0/556		
ضریب تعیین تعدیل شده			0/547		
دوربین-واتسون			1/853		
آماره F			6/220		
احتمال (آماره F)			0.000		

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪، به‌استثنای متغیر اندازه کمیته حسابرسی و متغیر نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری مابقی متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد یعنی به جزء متغیر اندازه کمیته حسابرسی و متغیر نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری، مابقی متغیرها در مدل معنی‌دار هستند. ضریب متغیر اثر متقابل کیفیت گزارشگری مالی و استقلال کمیته حسابرسی، ۰.۰۴۱۹۶۲ بوده که نشان‌دهنده تأثیر مثبت اثر متقابل کیفیت گزارشگری مالی و استقلال کمیته حسابرسی، بر ارزش سهام‌دار می‌باشد که با توجه به آماره t ضریب متغیر استقلال کمیته حسابرسی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار می‌باشد، با توجه به موارد فوق می‌توان در سطح اطمینان ۹۵٪ می‌توان نتیجه گرفت، استقلال کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش سهامداران اثر تقویت‌کننده دارد.

فرضیه سوم پژوهش: تخصیص اعضای کمیته حسابرسی بر ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و خلق ارزش برای سهامداران اثر تقویت‌کننده دارد.

ضریب متغیر اثر متقابل کیفیت گزارشگری مالی و تخصیص کارشناس مالی، حسابداری، ۰.۱۷۵۶۷۳ بوده که نشان‌دهنده تأثیر مثبت اثر متقابل کیفیت گزارشگری مالی و تخصیص کارشناس مالی، حسابداری بر ارزش سهام‌دار می‌باشد که با توجه به آماره t ضریب متغیر تخصیص کارشناس مالی، حسابداری کمیته حسابرسی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار می‌باشد، با توجه به موارد فوق می‌توان در سطح اطمینان ۹۵٪ می‌توان تخصیص کارشناس مالی، حسابداری کمیته حسابرسی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و ارزش سهام‌دار تأثیر مثبت و معناداری دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بررسی کلی کیفیت گزارش مالی توسط بسیاری از محققین مورد مطالعه قرار گرفته است. بنابراین، توافقنامه ای برای حمایت از همگرایی هماهنگی استانداردهای حسابداری ایجاد شده است که در گزارشگری مالی تأثیر خواهد داشت. برخی از پدیده‌ها در یک رسوایی حسابداری در اوایل قرن بیست و یکم رخ داد که ضعف کیفیت گزارشگری مالی را به ما نشان داد. کیفیت گزارش مالی به ارزش گزارش حسابداری بستگی دارد. از این رو، ارائه گزارش مالی با کیفیت

بالا برای یک شرکت مهم است. تحقیقات نشان می‌دهد که یک گزارش مالی با کیفیت در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری هم تأثیرگذار و هم مفید خواهد بود. مفهوم گزارش مالی با کیفیت نه تنها برای حاوی اطلاعات مالی بلکه غیرمالی نیز می‌باشد که در تصمیم‌گیری اقتصادی مفید خواهد بود.

کیفیت گزارش‌های مالی از دو جنبه مجزا مورد بررسی قرار خواهد گرفت. اول، کیفیت گزارش مالی عملکرد شرکت را نشان می‌دهد که بر روی اطلاعات سود منعکس می‌شود. می‌توان گفت که اطلاعات گزارش مالی در صورتی از کیفیت بالایی برخوردار است که سود به دست آمده در سال جاری بتواند به عنوان شاخصی برای ایجاد سود در آینده و یا به عنوان درآمد نقدی در آینده مورد استفاده قرار گیرد.

دوم، کیفیت گزارشگری مالی به عملکرد بازار شرکت که در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده است، مرتبط است. رابطه قوی بین سود و قیمت بازار سهام ثابت کرد که بازار یا سرمایه‌گذاران به اطلاعات گزارشگری مالی پاسخ مثبت خواهند داد.

نتیجه آزمون فرضیه اول پژوهش نشان داد کیفیت گزارشگری مالی بر ارزش سهام‌دار تأثیر مثبت و معناداری وجود دارد. پژوهش‌های زیادی در حسابداری همچون (بیدل و هیلاری، ۲۰۰۶؛ وردی، ۲۰۰۶؛ بتی^۳ و همکاران، ۲۰۰۷؛ بیدل و همکاران، ۲۰۰۹).

بر این نکته تأکید دارند که شرکت‌هایی که دارای کیفیت بالای حسابداری می‌باشند، بازگشت سرمایه بهتر و نیز بازدهی بیشتری در سرمایه‌گذاری‌های خود داشته و کیفیت بالاتر حسابداری بهره‌وری سرمایه‌گذاری در دارایی‌های سرمایه‌ای را نیز به صورت میانگین افزایش می‌دهند. همچنین شرکت‌هایی که دارای کیفیت بالای حسابداری هستند، امکان به‌در رفتن سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته در اقلام سرمایه‌ای را برای خود کاهش داده و الگویی از سرمایه‌گذاری در اقلام سرمایه‌ای را ارائه می‌دهند که علی‌رغم پایداری بیشتر، بسیار ناهمگون و متفاوت با سایر شرکت‌ها می‌باشد، همچنین کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند کارایی سرمایه‌گذاری را با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و سهام‌داران بهبود داده و از این طریق کاهش هزینه سرمایه و هزینه‌های سهام‌داران برای نظارت بر مدیران موجب بهبود پروژه‌های سرمایه‌گذاری می‌شود؛ که با تحقیقات الشاعر و همکاران (۲۰۱۷)، محمدی و همکاران (۱۳۹۵)، ذبیح زاده و همکاران (۱۳۹۵)، تختائی (۱۳۹۱)، صادقی و نیک نیا (۱۳۹۴) مطابقت دارد.

با توجه به اینکه فرضیه دوم اثر کمیته حسابرسی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و ارزش سهام‌دار بررسی می‌کند نتایج نشان داد؛ تخصص کارشناس مالی، حسابداری کمیته حسابرسی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و ارزش سهام‌دار تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین استقلال کمیته حسابرسی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و ارزش سهام‌دار تأثیر مثبت و معناداری دارد؛ اما اندازه کمیته حسابرسی بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و ارزش سهام‌دار تأثیر معناداری ندارد؛ که با تحقیقات هرمن و همکاران (۲۰۱۳)، کیبیا و همکاران (۲۰۱۶) مطابقت دارد.

الف- با توجه به نتایج آزمون فرضیه اول، مبنی بر رابطه مثبت بین کیفیت گزارشگری مالی و ارزش سهام‌دار، می‌توان گفت، کیفیت گزارشگری مالی به معنای انتقال اطلاعات بهتر درباره عملیات شرکت و سیستم گزارشگری است و باعث تصمیم‌گیری بهتر و ارزیابی کارا تر مباشرت مدیریت می‌شود، کیفیت گزارشگری مالی به عنوان اطلاعاتی از فعالیت‌های مالی تعریف می‌شود که در آن گزارشگری مالی مربوط به اقتصاد اساسی شرکت می‌تواند سیاست تقسیم سود را تحت

^۱ Bedel & helary

^۲ Verdi

^۳ Beti

تأثیر قرار دهد. گزارشگری مالی می‌تواند تقلیل مشکل جریان نقدی سود سهام را تحت تأثیر قرار دهد. به خوبی مشخص شده است که مدیران انگیزه‌ای برای کاهش تقسیم سود و سرمایه‌گذاری در پروژه‌هایی با مزایای خصوصی را نداشته‌اند. گزارشگری مالی می‌تواند مشکل ایجاد خرابکاری در پروژه‌ها را کاهش دهد و توانایی سهامداران برای نظارت بر مدیران را افزایش دهد لذا پیشنهاد می‌شود تا سازوکاری در شرکت‌ها تعیین و اجرا شود تا بر نحوه حسابداری صورت‌های مالی شرکت‌ها و در نتیجه حسابرسی آن‌ها نظارت کامل و دقیق شود تا سرمایه‌گذارانی که بر مبنای صورت‌های مالی تصمیم‌گیری می‌کنند این اطمینان را داشته باشند که از صورت‌های مالی شرکت‌ها، کیفیت گزارشگری مالی برخوردار بوده و در نتیجه باعث افزایش سرمایه‌گذاری و بازدهی می‌شود.

ب- با توجه به نتایج آزمون فرضیه دوم، مبنی بر تأثیر مثبت کمیته حسابرسی بر ارتباط کیفیت گزارشگری مالی و ارزش سهام‌دار، می‌توان گفت در پی مصوبه سازمان بورس و اوراق بهادار در خصوص الزامی بودن تشکیل کمیته‌های حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در سازمان بورس و اوراق بهادار و فرابورس ایران، اعضای کمیته‌های حسابرسی شرکت‌ها (هرچند در ابتدای راه هستند و تازه آغاز فعالیت کرده‌اند) باید به وظایف خودآگاهی داشته باشند و به آن عمل کنند. در این میان نقش رئیس کمیته حسابرسی بسیار مهم‌تر و کلیدی‌تر است یعنی اگر رئیس کمیته حسابرسی به وظایف خودآگاه نباشد، وقت کافی به حسابرسی داخلی و مسائل مطروحه در کمیته حسابرسی نگذارد، نحوه ارتباط کمیته با هیئت‌مدیره و نحوه انتقال مسائل و مصوبات کمیته حسابرسی به هیئت‌مدیره را نداند و برای بررسی مسائل طرح شده در کمیته از دانش کافی برخوردار نباشد باعث خواهد شد که در عمل کمیته حسابرسی یک کمیته کارآ و اثربخش نبوده و جلسات کمیته حسابرسی بعد از مدتی تکراری شده و چالش‌برانگیز خواهد بود، کمیته‌های حسابرسی باید از مشاوره افراد متخصص، متبحر و دارای تجربه در امور مدیریتی، حسابداری، سیستم‌های فرآیندی و دانش تخصصی در حوزه فعالیت شرکت بهره‌مند باشند، کمیته حسابرسی باید از واحد حسابرسی داخلی حمایت و نباید در زمان پاسخگویی خود، شانه خالی کرده و همه مسائل را به گردن واحد حسابرسی داخلی اندازد.

به فعالان بازار سرمایه، تصمیم‌گیرندگان، تحلیلگران و سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود در تحلیل طرح‌های سرمایه‌گذاری در دارایی‌های مالی و اوراق بهادار علاوه بر توجه به فرصت‌های سرمایه‌گذاری به کمیته حسابرسی نیز توجه داشته باشند.

References

1. Barani, M., & Ashrafi, M. (2014). The role of audit committee characteristics in the timeliness of financial reporting [in Persian]. In Proceedings of the 4th National Conference on Accounting, Financial Management and Investment (pp. XX-XX). Azadshahr: Golestan Scientific and Professional Association of Managers and Accountants, Azadshahr Islamic Azad University.
2. Haldar, A., & Raithatha, M. (2017). Do compositions of board and audit committee improve financial disclosures? *International Journal of Organizational Analysis*, 25(2), 251-269.
3. Jamei, R., & Rostamian, A. (2015). The effect of financial expertise of audit committee members on expected profit characteristics. *Journal Name*, 8(29), 1-17.
4. Karamati Moez, Z. (2021). Business growth, audit committee power, and audit seeking: The moderating role of CEO narcissism. *Business Management and Information Science*, 1(3).
5. Kibiya, M., Ahmad, A., & Amran, N. (2016). Audit committee independence, financial expertise, share ownership, and financial reporting quality: Further evidence from Nigeria. *International Journal of Economics and Financial*, 6(7), 125-131.

6. Rajgopal, S., & Venkatachalam, M. (2011). Financial reporting quality and idiosyncratic return volatility. *Journal of Accounting and Economics*, 51(1), 1-20.
7. Saleem, F., Alifiah, M. N., & Tahir, M. S. (2016). The effectiveness of monitoring mechanisms for constraining earnings management: A literature survey for a conceptual framework. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(3S).
8. Saleem, F., Alifiah, M. N., & Tahir, M. S. (2016). The effectiveness of monitoring mechanisms for constraining earnings management: A literature survey for a conceptual framework. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(3S).
9. Schmidt, J., & Wilkins, M. S. (2012). Bringing darkness to light: The influence of auditor quality and audit committee expertise on the timeliness of financial statement restatement disclosures. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 32(1), 221-244.
10. Sheu, D. F., & Lin, H. S. (2007). Impact of Venture Capital on Board Composition and Ownership Structure of Companies: An Empirical Study. *International Journal of Management*, 24(3), 573-581.
11. Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1986). Large shareholders and corporate control. *Journal of Political Economy*, 94, 461-488.
12. Subramanyam, K. R. (1996). The pricing of discretionary accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 22(1), 249-281.
13. Tan, K. L. (2015). Creditor control rights, state of nature verification, and financial reporting conservatism. *Journal of Accounting and Economics*, 55, 1-22.
14. Viswanadham, N., & Luthera Poornima. (2005). Models for measuring and predicting shareholder value: A study of third-party software service providers. Available at: www.ssrn.com.
15. Wallace, R. S. O., Naser, K., & Mora, A. (1994). The relationship between the comprehensiveness of corporate annual reports and firm characteristics in Spain. *Accounting and Business Research*, 25, 41-49.
16. Watts, R., & Zimmerman, J. (1986). *Positive Accounting Theory*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ. www.emeraldinsight.com(2015).
17. Zabihzadeh, A. (2016). Investigating the role of the audit committee in the transparency of financial reporting of companies. In *Proceedings of the 5th International Conference on Accounting and Management and the 2nd Conference on Entrepreneurship and Open Innovations, Tehran [in Persian]*.

Research Paper

**The Effect of the Audit Committee on the Relationship Between the Quality of
Financial Reporting and the Value for Shareholders**

Mehran Masoumi Kian*: Master of Audit Department, Non-profit Basir Abek University, Qazvin, Iran.

Arzoo Yeganeh: Master's degree in accounting department, non-profit Qazvin Kar University, Qazvin, Iran.

ARTICLE INFO

Abstract

Received: 2023/06/01

Accepted: 2023/07/09

PP: 56-72

Use your device to scan and read
the article online

Keywords: Financial Reporting Quality, Creation of Shareholder Value, Independence of Audit Committee, Specialty of Audit Committee Members.

The purpose of this study is to investigate the effect of the audit committee on the relationship between the quality of financial reporting and the creation of value for shareholders. The current research is a type of causal research after the event (quasi-experimental), which is based on real information of the stock market and financial statements of companies admitted to the Tehran Stock Exchange. The method used in this research is correlation type. This research is useful for researches whose purpose is to discover the relationship between different variables. For this important statistical population of the research, the companies admitted to the Tehran Stock Exchange during the years 2012-2019 (8 years) were collected by the method of systematic elimination, the conditions of 120 companies and 960 years of observations. After collecting the information, the data and figures were analyzed with Eviuse software; The result of the test of the first hypothesis of the research showed that the quality of financial reporting has a positive and significant effect on the creation of shareholder value.

Also, the independence of the audit committee and the expertise of the audit committee members have a strengthening effect on the relationship between the quality of financial reporting and the creation of shareholder value. It can be said that companies with high accounting quality have better return on investment and higher returns on their investments, and higher accounting quality also increases the productivity of investment in capital assets on average. Also, companies with high accounting quality, the quality of financial reporting means the transfer of better information about the company's operations and the reporting system, and it causes better decision-making and more efficient evaluation of the management's stewardship.

Citation: Masoumi Kian, Yeganeh, A. (2023): **The Effect of the Audit Committee on the Relationship Between the Quality of Financial Reporting and the Value for Shareholders.** Journal of Business Management and Information Science, Vol 2, No 2, PP: 56-72.